

Piesārņojošo vielu reģistra publiskās sadaļas lietotāja rokasgrāmata

Latvijas Vides Ģeoloģijas un Metroloģijas Aģentūra

Satura rādītājs

Ievads.....	3
• Dokumenta mērķis.....	3
• Darbības sfēra.....	3
• Definīcijas, akronīmi un saīsinājumi.....	3
• Saistītie dokumenti.....	4
• Dokumenta pārskats.....	4
Lietotāja rokasgrāmata publiskai sadaļai.....	5
• Karte.....	5
• Apsaimniekošanas objektu (operatoru) emisija.....	7
• Pārskati.....	9
• Difūzā emisija.....	13

Ievads

Dokumenta mērķis

Dokuments apraksta E-PRTR publisko sadaļu un ir paredzēts Piesārņojošo vielu reģistra lietotājiem, kā arī tiem LVĢMA speciālistiem, kas aktualizēs apsaimniekošanas objekta (operatora) koordinātas un norādīs apsaimniekošanas objektus ziņošanai Eiropas Komisijai.

Darbības sfēra

Piesārņojošo vielu reģistrs paredzēts operatora veiktā vides monitoringa datu apkopošanai un sabiedrības informēšanai par valsts lielāko uzņēmumu/operatoru radīto piesārņojumu, tai skaitā par tiem, par kuriem Latvijai ir jāatskaitās atbilstoši E-PRTR regulas prasībām. Piesārņojošo vielu reģistrs ir instruments, ar kura palīdzību LVĢMA sagatavo arī ziņojumu Eiropas Komisijai par integrēto piesārņojumu vidē.

Definīcijas, akronīmi un saīsinājumi

Definīcijas

Dokumenta ir pielietotas šādas definīcijas (Tabula 1. Definīcijas).

Tabula 1. Definīcijas

Nosaukums	Nosaukums (angliski)	Paskaidrojums
Apsaimniekošanas objekts	Facility	Vairākas iekārtas, kas atrodas vienā vietā, veic piesārņojošas darbības un pakļautas vienai juridiskai vai fiziskai personai.
Atskaites gads Atkritumi	Reporting Year Wastes	Gads, kurā ziņo par pārskata gada emisijām Jebkurš priekšmets vai viela, no kuras īpašnieks atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties un kura atbilst atkritumu klasifikatorā noteiktajām kategorijām.
Autentifikācija	Authentication	Sistēmas lietotāja identitātes pārbaudes procedūra, E-PRTR ietvaros ir nodrošināta ar lietotāja vārdu un paroles palīdzību
Autorizācija	Authorization	Pārbaude vai sistēmas lietotājam ir tiesības izpildīt sistēmā noteiktās darbības un funkcijas
Difūza emisija	Diffuse Emission	Emisija, kas rodas no difūzās emisijas avotiem (sk. Difūzās emisijas avoti)
Difūzās emisijas avoti	Diffuse Sources	Nozīmē daudzus mazākus vai izkaisītus piesārņojuma avotus, no kuriem piesārņojošās vielas var nokļūt zemē, gaisā vai ūdenī un kuru kopējā ietekme uz šīm vidēm var būt nozīmīga, un saistībā ar kuriem ir nepraktiski apkopot pārskatus no katra atsevišķa piesārņojuma avota.
Dimensija Eiropas Komisija	Dimension European Commission	Sk. griezum Institūcija, kas saņem E-PRTR XML ziņojumus par emisijām no LVĢMA
Emisija	Emission	Nozīmē jebkādu piesārņojošo vielu ievadišanu vidē jebkādas cilvēka darbības rezultātā, vai tā būtu tiša vai netiša, ierasta vai neierasta, to skaitā izliešanu, emisiju, izvadīšanu, ievadīšanu, apglabāšanu vai izgāšanu, vai caur kanalizācijas sistēmām bez galīgās notekūdeņu attīrīšanas.
Galvenā ekonomiska darbība	Main economical activity	Galvenā ekonomiskā darbība, kas ir klasificēta ar NACE.

Nosaukums	Nosaukums (angliski)	Paskaidrojums
Karte	Map	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas datu attēlojums plaknē - vizuāli uztveramā formā, kurā atbilstoši attēlojuma mērogam ņemta vērā Zemes virsmas liekuma ietekme. Karte sastāv no vairākiem datu slāņiem informācijas telpiskai attēlošanai E-PRTR ietvaros. Karti veido kartogrāfiskā pamatne un tematiskā karte.
Leģenda	Legend	Kartei pievienoto kartogrāfisko apzīmējumu un paskaidrojumu kopums.
Operators	Operator	Nozīmē jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas vada vai kontrolē apsaimniekošanas objektu vai, ja paredzēts valsts tiesību akts, persona, kam piešķirta noteicoša ekonomiska ietekme attiecībā uz apsaimniekošanas objekta darbību.
Pārskata gads	Reporting Year	Nozīmē kalendāro gadu, par kuru jāapkopo dati par piesārņojošo vielu izmešiem un pārnēsēm ārpus teritorijas.
Pārskata karte	Overview map	Neliela, fiksēta izmēra un mēroga karte, kuru izmanto navigācijai un kurā attēlo atrašanās vietu kartē.
Piesārņojošā darbība	Activity	Ekonomiskās darbības, kuru rezultātā ir radies vides piesārņojums un kuras ir minētas E-PRTR regulā [5].
Piesārņojošā viela	Pollutant	Nozīmē vielu vai vielu grupu, kas var būt kaitīga videi vai cilvēka veselībai, ņemot vērā tās īpašības un ievadišanu vidē un kas ir norādītas E-PRTR regulā [5].
Piesārņojuma veids	Pollution type	Veids ar kura palīdzību ir klasificētas aktivitātes, kuru rezultātā piesārņojošās vielas nokļūst vidē (emisija gaisā, ūdenī, augsnē, atkritumu pārvietošana, difūzā emisija u.c.)
Ziņošana	Reporting	Informācijas sniegšana normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā atbildīgai institūcijai par emisijām.

Akronīmi un saīsinājumi

Dokumentā ir lietoti šādi akronīmi un saīsinājumi (Tabula 2. Akronīmi un saīsinājumi).

Tabula 2. Akronīmi un saīsinājumi

Akronīms	Paskaidrojums
E-PRTR regula	EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (EK) Nr. 166/2006 par Eiropas Piesārņojošo vielu un izmešu pārnēsēšanas reģistra ieviešanu.
E-PRTR	Informācijas sistēma, kura nodrošina E-PRTR reģistra darbību Latvijas Republikā.
LVĢMA	Latvijas Vides, Ģeoloģijas un Meteoroloģijas aģentūra
PPS	Programmatūras prasību specifikācija.
PPA	Programmatūras projektējuma apraksts.
NACE	Vispārējā ekonomiskās darbības klasifikācija; no 2008.gada - Eiropas Savienības Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija

Saistītie dokumenti

[1] E-PRTR Programmatūras prasību specifikācija

[2] E-PRTR Programmatūras projektējuma apraksts

Dokumenta pārskats

PRTR IS programmatūras projektējuma apraksts sastāv no sekojošām sastāvdaļām:

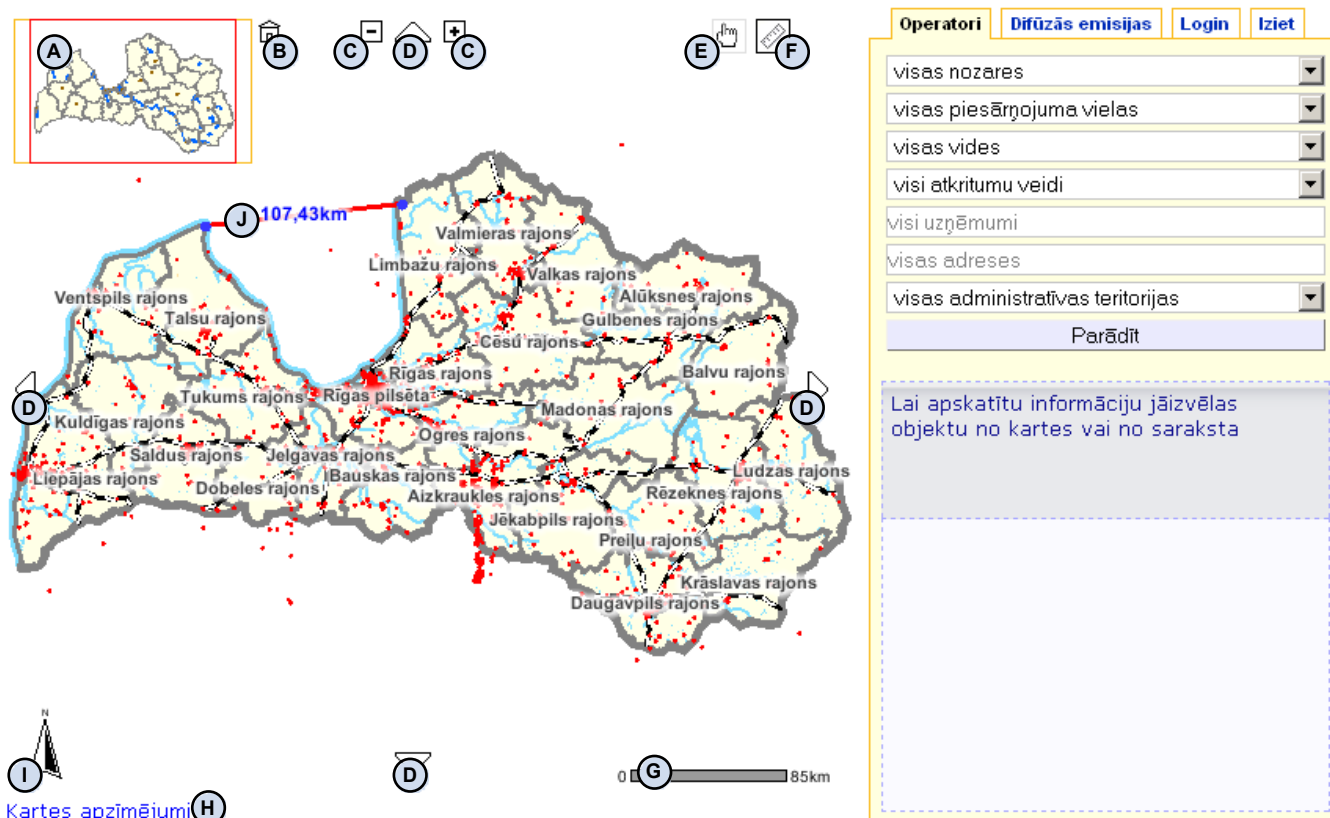
1. sadaļa: Ievads – apraksta dokumenta mērķus, pielietojumu;
2. sadaļa: Lietotāja rokasgrāmata publiskai sadaļai – apraksta publisko sadaļu un tās pielietojumu.

Lietotāja rokasgrāmata publiskai sadaļai

Šajā sadaļā tiek aprakstīti vispārīgie Piesārņojošo vielu reģistra publiskās sadaļas lietošanas pamatprincipi, kā arī doti raksturojumi specifiskām reģistra publiskās sadaļas daļām.

Karte

Kartes vidi veido karte, pārskata karte (A), navigācijas rīki (A, B, C, D un E), attāluma mērītājs (F), kartes apzīmējumi (H) un kartes rekvizīti (G un I).

Attēls 1. Kartes raksturojošās sadaļas un kartes sākumstāvoklis atverot publisko sadaļu.

Navigācijas rīki

Navigācija kartē tiek nodrošināta ar pieciem elementiem (sk. Attēls 1. Kartes raksturojošās sadaļas un kartes sākumstāvoklis atverot publisko sadaļu.):

- A Pārskata karte** nodrošina pārvietošanos kartē. Ieklikšķinot pārskata kartē izvēlētajā vietā, karte tiek iecentrēta izvēlētajā punktā. Pārskata karte attēlo atrašanos vietu kartē ar sarkanu taisnstūri / kvadrātu.
- B Kartes pilna skata uzstādīšana.** Izmainot kartes pozīcijas ir iespējams atgriezties kartes sākotnējā sākuma stāvokli (kartes stāvoklis, kad tiek atvērta publiskā sadaļa).
- C Kartes tāluma maiņa.** Kartes mēroga maiņa tiek nodrošināta ar pogām „+” pietuvina karti un „-” attālina karti. Pietuvināšanas un attālināšanas mērogi ir fiksēti, respektīvi, atverot publiskajā sadaļā karti sākumstāvokli to ir iespējams piecas reizes pietuvināt un attālināt attiecīgi cik reizes pietuvināts.
- D Kartes pārbīdīšana ar virziena bultiņām.** Vienu reizi noklikšķinot uz attiecīgu bultiņu, karte tiek pārvietota par vienu trešdaļu no visas kartes attiecīgajā virzienā.

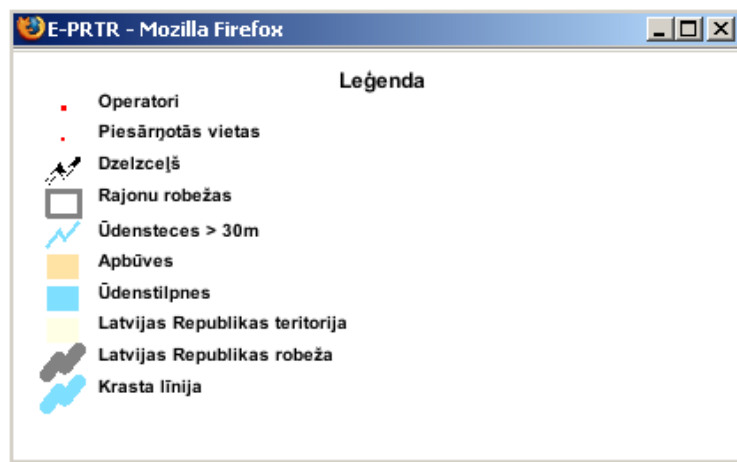
- E **Kartes pārbīdīšana** (*drag and drop*). Noklikšķinot uz kartes pārbīdīšanas pogas pēc tam noklikšķinot uz pamata kartes ar kreiso peles taustiņu un turot to ir iespējams karti pārbīdīt jebkurā izvēlētajā virzienā.

Attāluma mērītājs

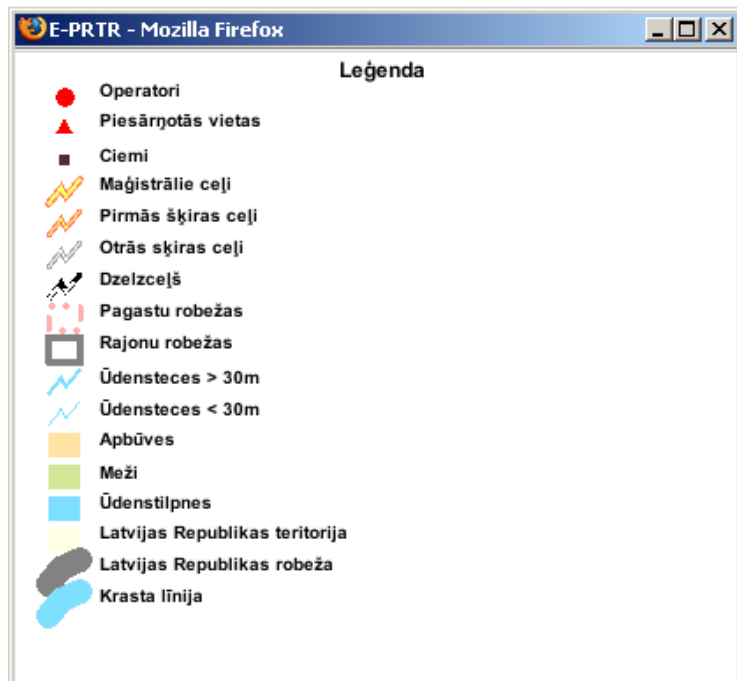
- F Atliekot divus punktus kartē, tiek izmērīts attālums **J** starp šiem punktiem (sk. Attēls 1. Kartes raksturojošās sadaļas un kartes sākumstāvoklis atverot publisko sadaļu.).

Kartes apzīmējumi

- H Kartes leģendā tiek attēloti apzīmējumu atšifrējumi, kuri attēlojas pašreizējā kartē. Respektīvi, pie maza mēroga netiek attēloti meži, maģistrālie ceļi, pirmās šķiras ceļi, otrās šķiras ceļi, pagastu robežas, ūdensteces šaurākas par 30 metriem, bet pie liela mēroga tiek attēlotas (sk. Attēls 2. Maza mēroga kartes leģenda. un Attēls 3. Liela mēroga kartes leģenda.).

Attēls 2. Maza mēroga kartes leģenda.

Attēls 3. Liela mēroga kartes leģenda.

Kartes rekvizīti

- H **Ziemeļu virziena rādītājs** norāda kartē ziemeļu virzienu.
- H **Mēroga skala** norāda kartē mēroga skalas izmēru kilometros.

Apsaimniekošanas objektu (operatoru) emisija

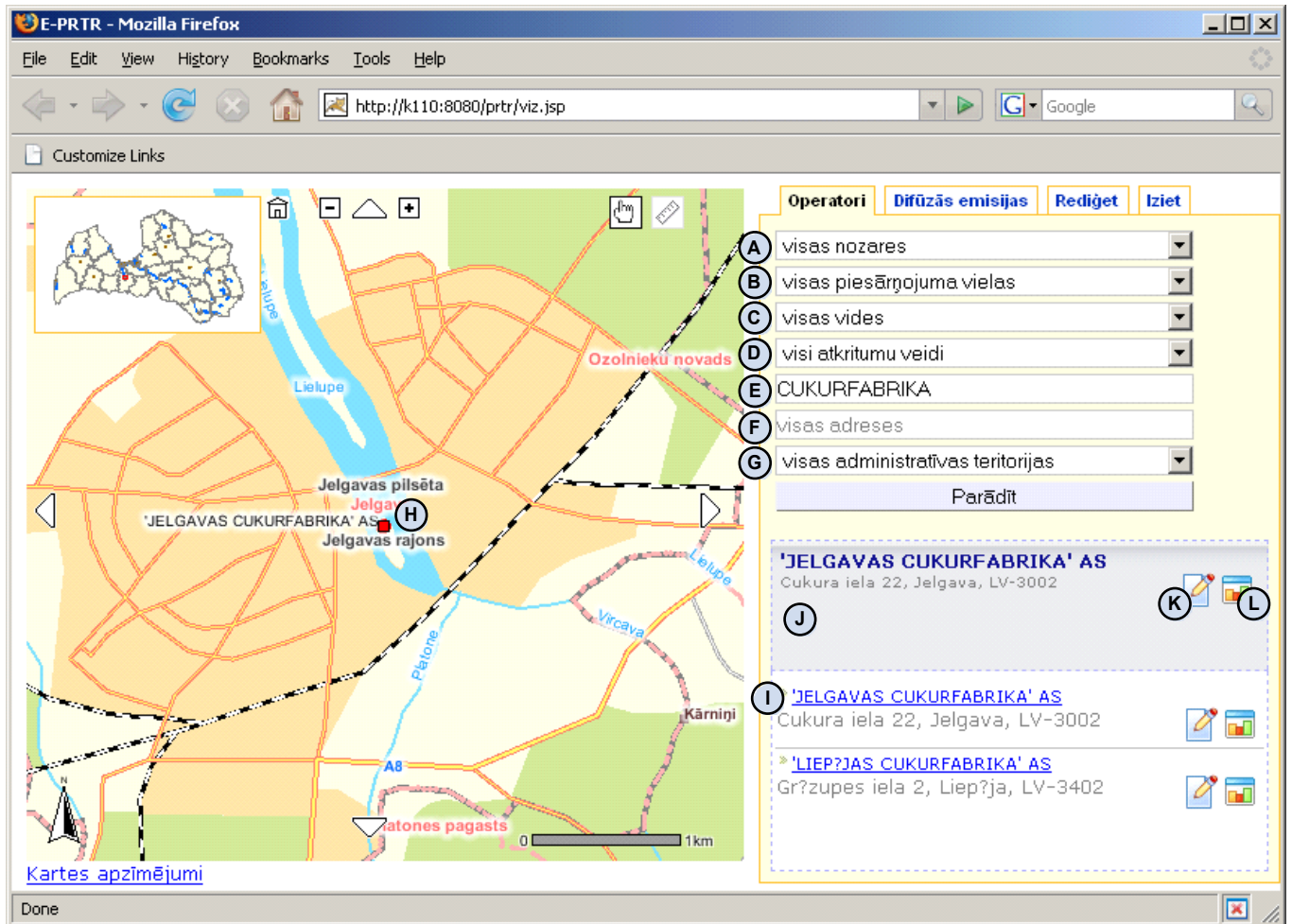
Sadaļa sastāv no kartes (sk. sadaļu Karte), datu filtrācijas, apsaimniekošanas objekta izvēles un piesārņotās vietas izvēles kartē.

Datu filtrācija

Apsaimniekošanas objektu atlase notiek pēc sekojošiem parametriem (sk. Attēls 4. Apsaimniekošanas objektu atlase.):

- A **Nozare.** Saimnieciskās darbības nozares saraksts.
- B **Piesārņojošā viela.** Piesārņojošo vielu saraksts atbilstoši regulas No 166/2006 prasībām.
- C **Vides tips.** Emisija gaisā vai emisija ūdenī.
- D **Atkritumu veidi.** Atkritumu klasifikācijas saraksts.
- E **Apsaimniekošanas objekta nosaukums.** Ievades laukā var norādīt nosaukuma daļu un pēc tās tiks atlasīti apsaimniekošanas objekti, kuru nosaukumos ietilps ievadītā nosaukuma daļa. (sk. E un I punktu Attēls 4. Apsaimniekošanas objektu atlase.)
- F **Apsaimniekošanas objekta adrese.** Meklēšana notiek līdzīgi kā E punktā.
- G **Administratīva teritorija.** Latvijas Republikas Administratīvo teritoriju un teritoriālo vienību nosaukumu saraksts.

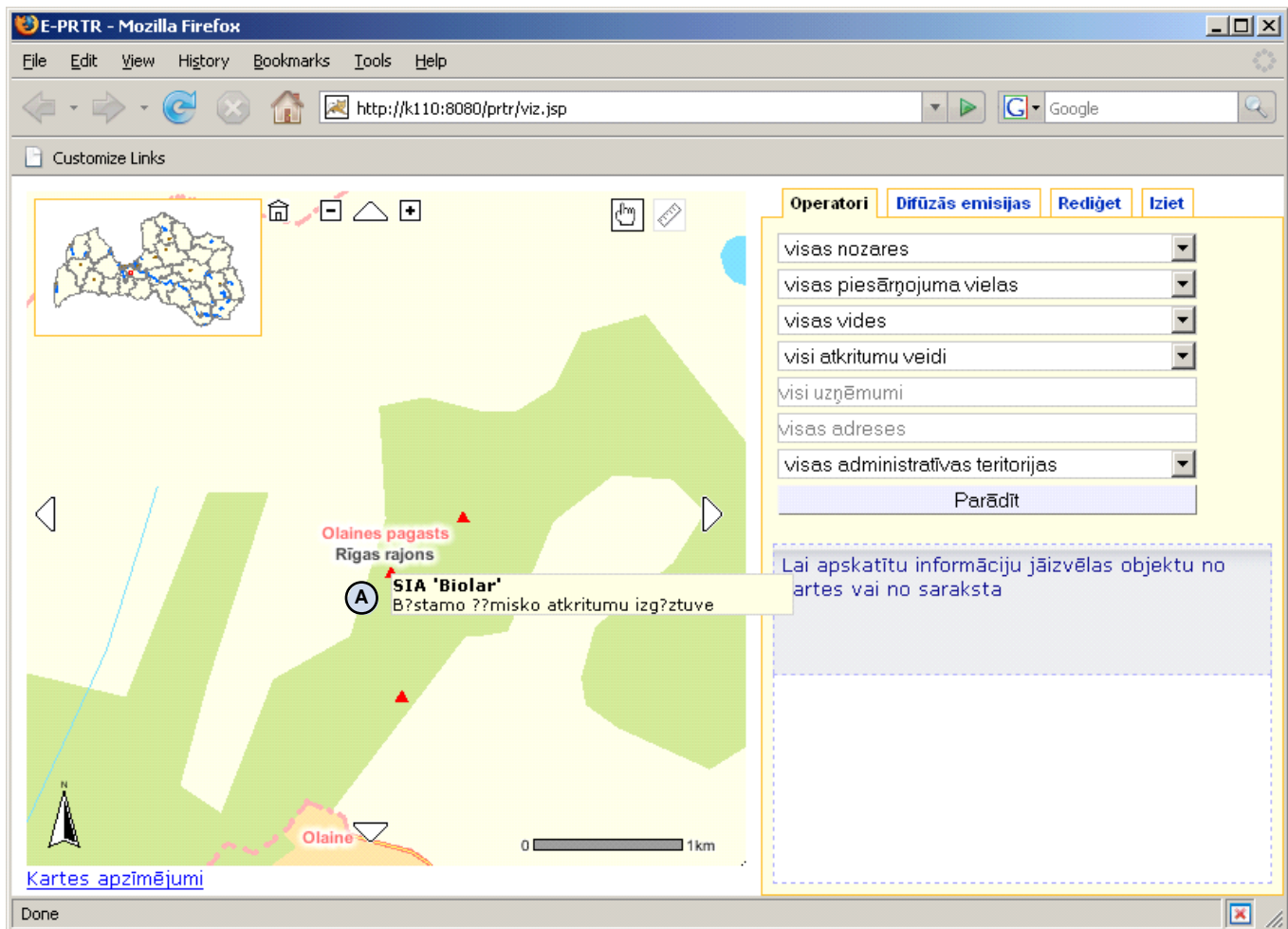
Attēls 4. Apsaimniekošanas objektu atlase.

Apsaimniekošanas objekta (operatora) izvēle

- H** Apsaimniekošanas objekta izvēle no kartes tiek veikta uzklikšķinot ar kreiso peles taustiņu uz apsaimniekošanas objekta.
- I** Apsaimniekošanas objekta izvēle no izvades saraksta tiek veikta izvades sarakstā noklikšķinot uz apsaimniekošanas objekta nosaukumu.
- J** Izvēlētais apsaimniekošanas objekts. Šajā laukā tiek izvadīts tekošā izvēlētā apsaimniekošanas objekta nosaukums un adrese.
- K** Apsaimniekošanas objekta norādīšana ziņošanai un koordinātu aktualizēšana (sk. sadaļu).
- L** Apsaimniekošanas objekta pārskats (sk. sadaļu Pārskati).

Piesārņotās vietas kartē

- A** Piesārņotās vietas kartē tiek attēlotas ar sarkanu trīsstūrīti (sk. Attēls 2. Maza mēroga kartes leģenda. vai Attēls 3. Liela mēroga kartes leģenda.) Apraksts par piesārņoto vietu kartē tiek iegūts noklikšķinot uz tās ar peles kreiso taustiņu. (sk. Attēls 5. Piesārņotas vietas kartē un tās apraksts.)

Attēls 5. Piesārņotas vietas kartē un tās apraksts.

Pārskati

Pārskati satur informāciju par apsaimniekošanas objekta -operatora vidē novadītām emisijām, radīto atkritumu daudzumu un ir apskatāmas diagrammu veidā. Apsaimniekošanas objekta pārskats satur sekojošus elementus (sk. Attēls 6. Operatora pārskats.):

- A Gads.
- B Piesārņojošo vielu apraksts (sk. Attēls 7. Piesārņojošo vielu apraksts.).
- C Emisiju diagrammas (sk. Attēls 8. Operatora emisijas diagrammas.).
- D Atkritumu diagrammas. (sk. Attēls 9. Operatora radīto atkritumu diagrammas.).

E-PRTR - Mozilla Firefox

http://k110:8080/prtr/facility-view?id=99101&lang=lv&pg=FacInf

Google

Informācija **Emisiju diagrammas** **Atkritumu diagrammas**

Pārskata gads: 2005 **Atlasīt**

Pilns nosaukums: 'VALMIERAS PIENS' AS

Adrese: R?gas iela 93, Valmiera, LV-4201

NACE kods: 1551 Piena p?rstr?de un siera ra?o?ana

Piesārņojošās darbības

Nosaukums	Kategorija
Sadedzināšanas iekārtas, kuru ievadītā siltuma jauda ir:	B

Emisija gaisā

Piesārņojošā viela	Kopēja emisija gaisā (kg/gadā)
B Slāpekļa oksīdi	17474.0

Emisija ūdenī

Piesārņojošā viela	Kopēja emisija ūdenī (kg/gadā)
Citi	400.9
Kopējais fosfors	0.4
B Kopējais organiskais ogleklis	978.32355
Kopējais slāpeklis	1.0

Radīto atkritumu daudzums

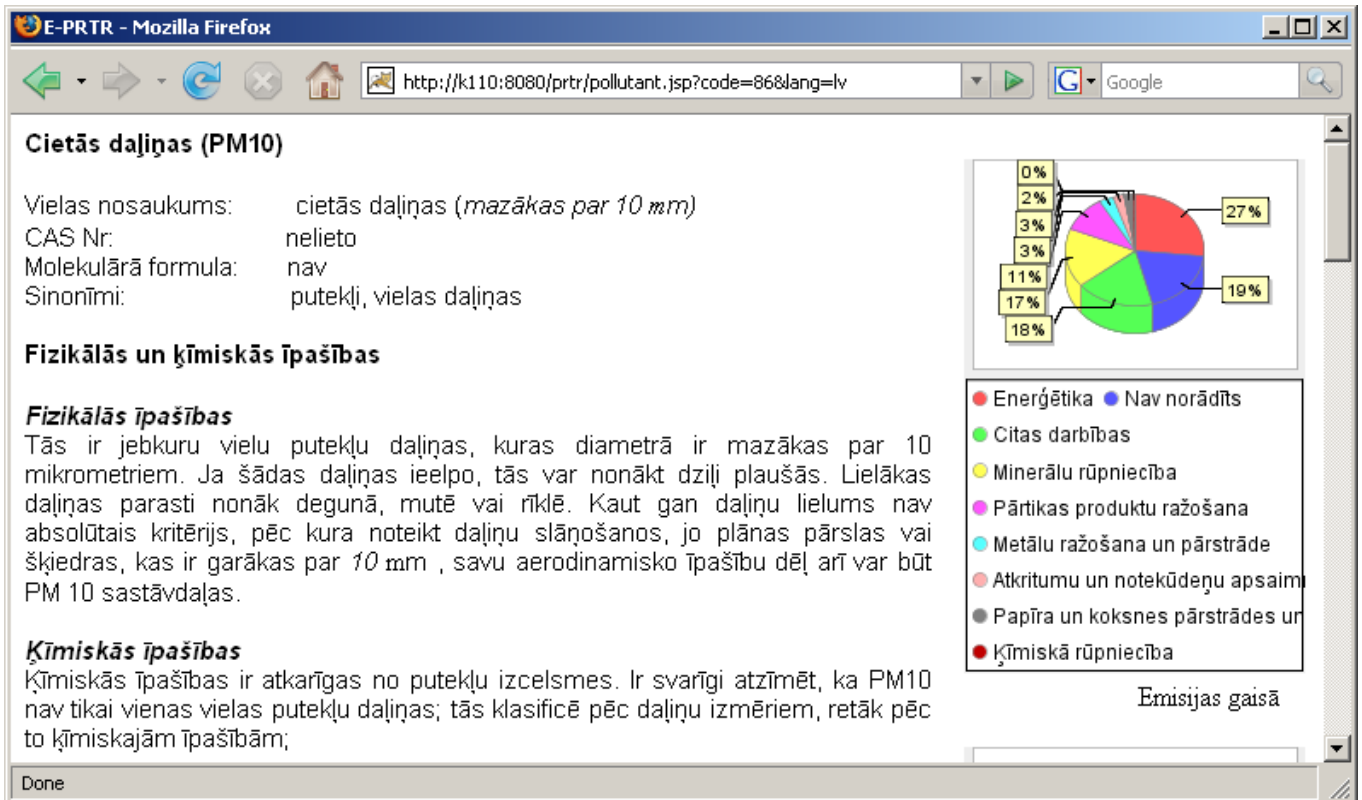
Atkritumu veids	Radītais atkritumu daudzums (kg/gadā)	Bīstamie atkritumi
Sadzīvē radušies atkritumi	50000.0	Nē

Done

Attēls 6. Operatora pārskats.

Piesārņojošo vielu apraksts

Piesārņojošo vielu apraksts satur informāciju par vielas fizikālām, ķīmiskām īpašībām, tās izcelsmi, ietekmi uz veselību un apkārtējo vidi. Grafiskā daļa attēlo piesārņojošās vielas apjomu procentos pa nozarēm emisijai gaisā un ūdenī (sk. Attēls 7. Piesārņojošo vielu apraksts.)

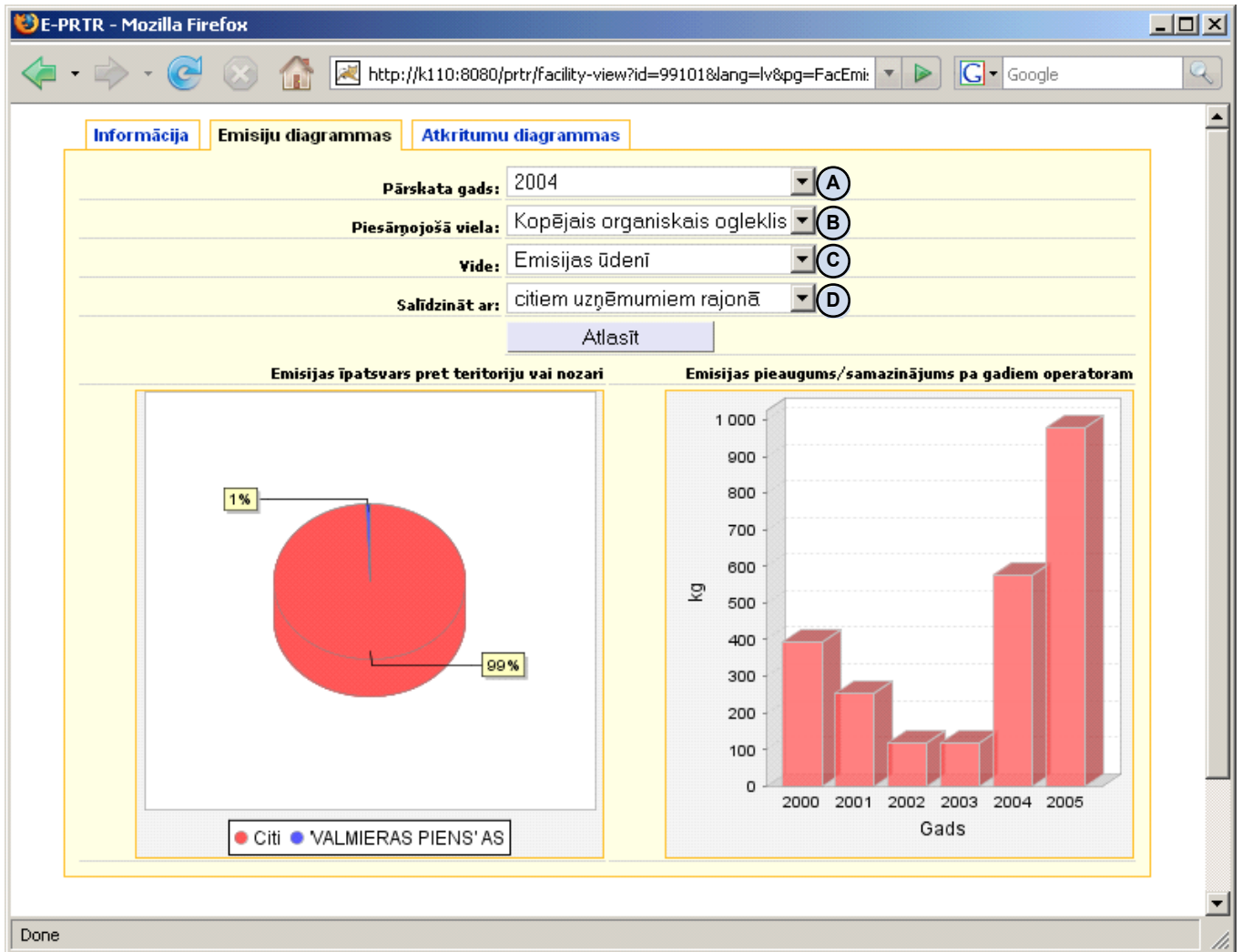

Attēls 7. Piesārņojošo vielu apraksts.

Emisijas diagrammas

Sektora diagramma satur informāciju, kurā apsaimniekošanas objekta piesārņotās vielas apjoms tiek salīdzināts ar rajona, visas Latvijas teritorijas vai visiem uzņēmumiem ar tādu pašu galveno piesārņojošo darbību. Joslu diagramma satur informāciju par emisijas pieaugumu vai samazinājumu pa gadiem. Diagrammu attēlošanai tie izmantoti šādi lauki (sk. Attēls 8. Operatora emisijas diagrammas.):

- A Gads.
- B Piesārņojošās vielas saraksts, kuras emitē apsaimniekošanas objekts.
- C Emisijas tips. Emisija gaisā vai emisija ūdenī.
- D Operatora radītā piesārņojuma īpatsvars valstī, rajonā vai nozarē.

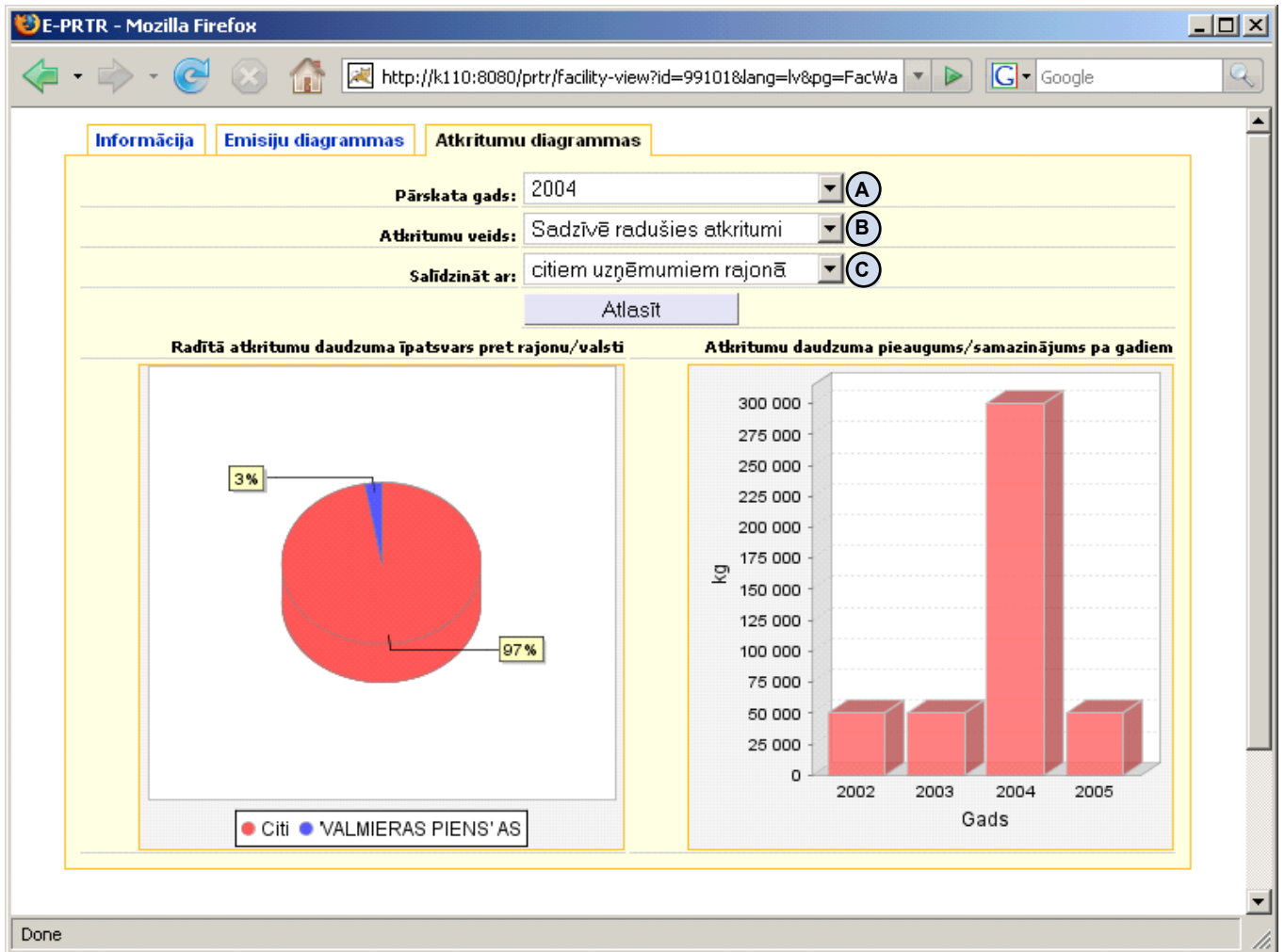

Attēls 8. Operatora emisijas diagrammas.

Atkritumu diagrammas

Uzņēmuma atkritumu īpatsvars rajonā, valstī vai nozarē. Tiek attēlota sektora diagramma, kurā apsaimniekošanas objekta atkritumu apjoms tiek salīdzināts ar rajona, visas Latvijas teritorijas vai nozares piesārņojošo vielas apjomu (sk. Attēls 9. Operatora radīto atkritumu diagrammas.):

- A Gads.
- B Atkritumu veids. Apsaimniekošanas objekta radīto atkritumu saraksts.
- C Apsaimniekošanas objekta radīto atkritumu īpatsvars valstī, rajonā vai nozarē.

Attēls 9. Operatora radīto atkritumu diagrammas.

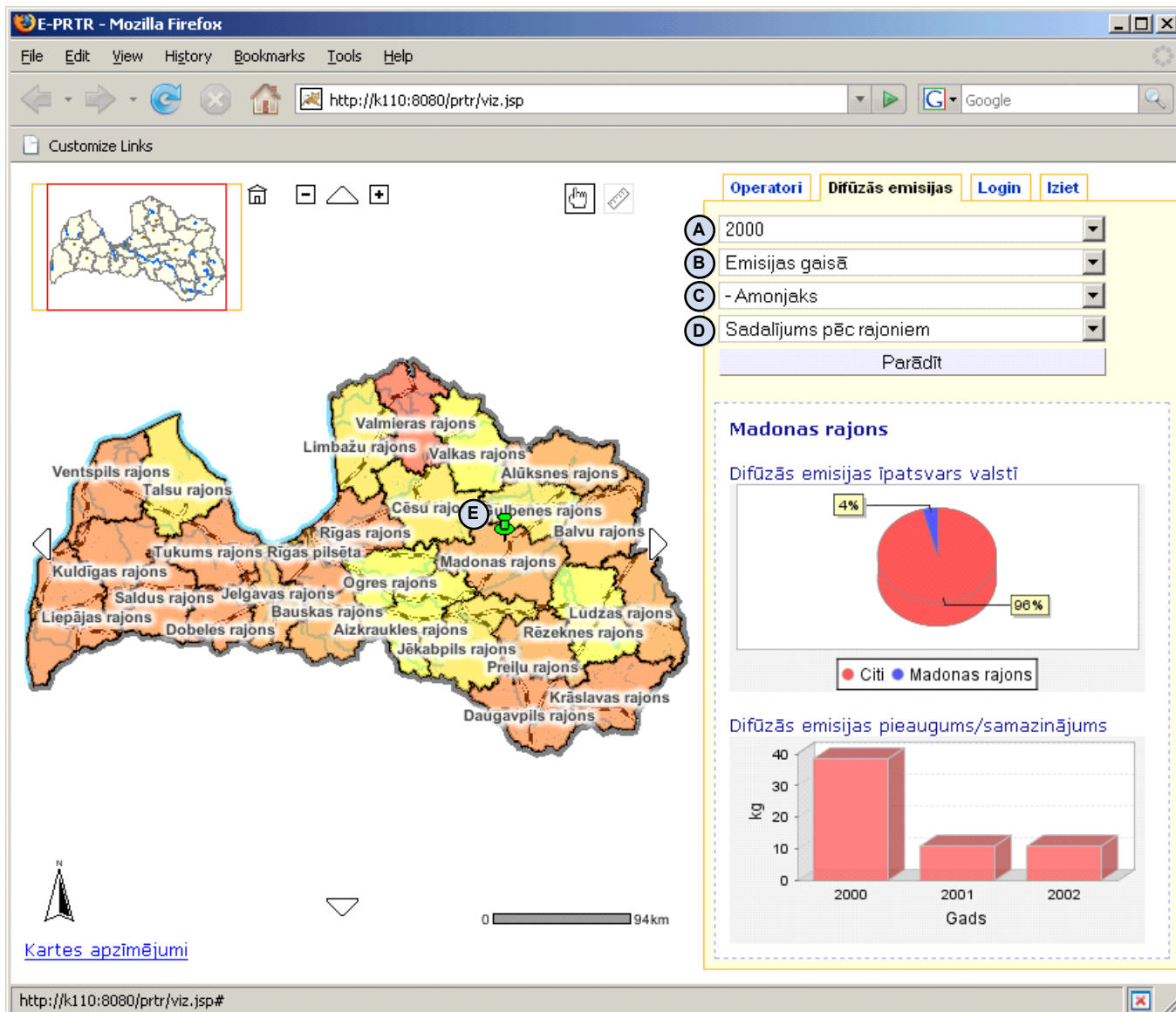
Difūzā emisija

Difūzās emisijas sadaļa sastāv no kartes (sk. sadaļu Karte), datu filtrācijas un difūzās emisijas diagrammām.

Datu filtrācija

Difūzās emisijas attēlošanai kartē tiek izmantoti sekojoši datu filtrācijas lauki (sk. Attēls 10. Difūzās emisijas datu filtrācija un diagrammas.):

- A **Gads.**
- B **Emisijas tips.** Emisija gaisā vai emisija ūdenī.
- C **Piesārņojošā viela.** Piesārņojošā viela atbilstoši saimnieciskās darbības nozarei.
- D **Difūzās emisijas īpatsvars.** Emisijas īpatsvars rajonā vai ģeogrāfiskā sadalījuma vienību (GRID) šūnā.

Attēls 10. Difūzās emisijas datu filtrācija un diagrammas.

Difūzās emisijas diagrammas

- E Noklikšķinot ar peles taustiņu patvaļīgi izvēlētajā rajonā vai GRID šūnā, difūzās emisijas diagrammas tiek attēlotas zem datu filtrācijas izvēlnēm. Diagrammās tiek attēlots difūzās emisijas īpatsvars valstī un tās pieaugums vai samazinājums pa gadiem (sk. Attēls 10. Difūzās emisijas datu filtrācija un diagrammas.).